

מראי מקומות - ביצה

לז:

ד. ומי אית לי' לר' יוחנן ברירה, והאמר ר"א
אר"י, האחין שחלקו לקוחות הן, וכו'
 פרש"י, ולא אמרי' הוברר לכל א' חלק ירושתו וירושא אינה חוזרת ביובל, אלא שמא החלק שבא לזה לא הי' שלו, וכו'. והק' הקו"ש (ל"ז), מה ענין ברירה לכאן, בשלמא בשאר ברירה, הרי הוא התנה בפירוש דהחלות תהי' תלו' במה שעתיד להיות, אבל לגבי ירושה, מהכ"ת דמה שהאחין מבררים מעצמן שיתן זה לראובן וזה לשמעון, דזהו באמת מה שהי' צריך להיות לכל אחד מהם (ואין לומר דמסתבר לומר דכך גזרה התורה, שמה ש"א נטל הי' באמת צריך להיות שהוא שלו, דא"כ אי"ז תלוי באם ס"ל יש ברירה או לא). וציין למש"כ תוס' (גיטין כה:), דהברירה דירושה אינה דומה לשאר ברירה. וביאר, שדומה להא דאמר' ברירה במחיר כלב, דאמר' דלמ"ד יש ברירה יכול לברור א' מהטלאים, ולומר דהרי זה המחיר כלב, אף דבעצם מהכ"ת לומר כן (אולם לכאן הקו' עדיין בתוקפה, אלא דק' ג"כ על מחיר כלב, מהכ"ת לומר כן, וצ"ע).

ה. ומחזירין זה לזה ביובל
 פרש"י בב"ק (ס"ט): דאמר' דהוי כמקח וחוזרין ומחליפין ביובל. אולם ע' ברש"י בגיטין (כה:), דכ' דחוזר ביובל לתחלתו משום מצות יובל והדר שקל' כדמעיקרא. וכדברי רש"י בב"ק כ' תוס' בגיטין מח, דכ"א נטל חלק חבירו. וכפשוטו דברי רש"י סותרים אהדדי [ואף למש"כ המהרש"ל בגיטין (כה:), דכוונת רש"י רק דחולקים מתחלה, לכאן לא משמע כדבריו בב"ק]. ואולי יש ליישב ע"פ דברי הפני יהושע (בגיטין שם) דכ' דמש"כ רש"י כן הוא לפי הצד דס"ל לר' יוחנן אין ברירה רק לחומרא, וא"כ אינו יכול להוציא חלק חבירו למעשה, דאולי באמת קי"ל דיש ברירה, וא"כ אולי י"ל דבב"ק רש"י נקט דר"י ס"ל אין ברירה בודאי (אולם עדיין אינו מיושב לגמרי, דמשמע מדבריו דצריך דוקא להחליפו, ולמה יהי צריך לעשות כן דוקא, וצ"ע).

ו. אין אדם מתנה על ב' דברים כא'
 פרש"י דהציור הוא דרוצה לתלות עירובו, דאם הת"ח יבא למזרח, רוצה שיעשה עירובו במזרח, ואם במערב, רוצה שיהי' עירובו במערב. וע' רעק"א בעירובין (א), דהק' למה הדבר תלוי בברירה, הרי לכאן יש כאן ב' עירובין, וכל א' הוי מלתא באנפי נפשי', ולגבי כל א' הו"ל מתנה בדבר א', ואי"ז מתנה ב' צדדים על דבר א', וא"כ למה זה תלוי בברירה, והניח בצע"ג.

א. כאן ברועה א', כאן בשני רועים
 הק' הרשב"א, ובשני רועים למה לא, הרי קי"ל דבדברבן יש ברירה. ות"י דהכא לא שייך ברירה, הואיל ואינו מתנה בעל הבהמה בפירוש על א' מן הרועים, אבל בשאין שם אלא רועה א', בלא דין ברירה קיימא ברשותי, דודאי בין השמשות למוסרה לרועה קיימא, ובודאי ימסרנה לו. וע"ע במהר"ם שי"ף דכ' להוכיח דמה דאסור בב' רועים אינו משום דקי"ל אין ברירה, דא"כ יהי' מוגבל לרגלים של הב' רועים, ולא לרגלי הבעלים. ולכן כ' דאי"ז תלוי בברירה, דאין מוכח שימסור הבהמה לרועה כלל, כיון שיש ב' רועים בעיר (צ"ע כוונתו בזה, למה אינו מוכח שימסור לרועה משום שיש ב' רועים בעיר, וצ"ע).

ב. ושניא בהמה דקא ינקי תחומין מהדדי
 הק' הצ"ח, הא אפי' אם ינקי מהדדי, הא ודאי אין יניקה זו אלא מעט, וא"כ תיבטל ברובה, וכ' דהוי דבר שיש לו מתירין ולא בטל. ותו הק' דלפי דעת הסמ"ק, וכן קי"ל, דהיכא דלא הי' ניכר האיסור מקודם שנתערב ברוב היתר, אז אפי' בדבר שיש לו מתירין בטל, א"כ לימא דכאן ג"כ בטל ברוב, כיון שלא הי' ניכר האיסור מקודם. ות"י דכאן כל חלק של ראובן בהבהמה אסור על שמעון שהוא חוץ לתחומו, והרי האיסור בעולם, וכשינקי מהדדי נאסר כל חלק ממה שניק מחלק חבירו, וא"כ הו"ל דשיל"מ ולא בטל.

ג. לאיסור מוקצה לא חששו
 פרש"י, כל חד מינייהו אקצי דעת' מחלקו של חבירו, ומ"מ אם היו רוצים לאכלה כאן, אינה אסורה עליהם מדין מוקצה לומר כל חלק ינק מחבירו, וא"כ למה מחמירין בדין תחומין מחמת הא דיניק כל א' מחבירו. וע' בחי' הרא"ה שהבין בדעת רש"י דכוונתו דכ"א מוקצה של חבירו מדעתו כיון שהוא חוץ לתחומו, וע"ש מש"כ להק' על רש"י. וע' בתוס' שהביא מר' שמואל דפי' באו"א, דכיון דהבהמה נתגדל ומוסיף שמנונית בכל יום, א"כ הו"ל הוספה זו מוקצה, ומ"מ אין חוששין, ודאי אין לחוש לאיסור תחומין דכ"א יונק מחבירו. וע' ברא"ה מה שתמה על טעם זה, הא אי"ז מוקצה, כיון דעבידי הוא דאתו. והוא פי' דקו' הגמ' הוא מהא דמצינו באיסור יוצא, דאבר עצמו דיצא אסור, וכל האברים מותרים, ולא אמרי' דנאסרו מחמת הא דיניקי מזה, אלמא דאין חוששין לאיסור יניקה כלל, ומה שקוראין לאיסור זה מוקצה, שם מושאל הוא.